

Riskiõpetuse strateegiad õpetajate koolitamisel

Teabeleht põhineb raporti näidetel, mis hõlmavad praeguste ja tulevaste õpetajate tööohutuse ja -tervishoiu koolitusi ning riskiõpetust¹. Ideaaljuhul peaksid kõik õpetajad saama oma töötamisaastate jooksul tööohutuse ja -tervishoiu väljaõpet ning selgitusi, kuidas löimida riskiõpetus oma igapäevatoösse.

Riskiõppe lisamine koolide õppekavva on keeruline, kuid uuringud näitavad, et veelgi raskem on seda lülitada õpetaja koolitusprogrammi. Näited pakuvad mitmesuguseid lahendusviise, selgitades, et edu saavutamiseks tuleb valida pragmaatiline lähenemine, mis arvestab koolide vajadusi ja olukorda ning õpetajahariduse õppeprogrammi. Ühtlasi näitavad need ka seda, kui oluline on terviklähenedamine kogu koolis, mis ühendab riskiõppe andmise tööohutuse ja -tervishoiu juhtimisega, et tagada ohutu ja tervislik töö- ja õppekeskkond. Otsustava tähtsusega on oluliste partnerlussuhete arendamine, kõigi oluliste sidusrühmade toetuse saavutamine ning tavade ja kogemuste pidev jagamine.

Üks näidetest esile kerkinud probleem oli, et sageli sõltus riskiõppe õppekavva lülitamine isiklikest kontaktidest. Samuti põhjustas probleeme, kui koolituskursus toimus vaid korra ega olnud suurema süsteemi osa. Sellised projektid tuleb muuta püsivateks, tehes neist üldise ja laiaulatusliku strateegia osa.

© Susanne Ulk

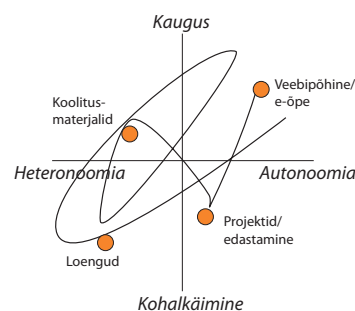
Strateegia väljatöötamine

Näidetest selgub, et strateegia võiks hõlmata järgmisi küsimusi:

- koolitus on osa terviklahendusest, milles riskiõpe on ühendatud tööohutuse ja töötervishoiu täiustatud juhtimise edendamisega koolides, lisades tööohutuse ja -tervishoiu kõigi õpetajate igapäevatöö osaks ning luues kooli ohutuskultuuri, millega edendatakse õpetajate osalemist ja nende aktiivset kaasamist;

¹ „Riskiõpetamise koolitus õpetajatele. Näited tööohutuse ja töötervishoiu süvalaiendamise õpetajate koolitusprogrammidesse“ (http://osha.europa.eu/en/publications/reports/teachers-training-risk-education_TE3111358ENN/view).

- õpetajaharidusse peaksid alati kuuluma algteadmised tööohutusest ja -tervishoiust koolis ning sellest, kuidas siduda riskiõpetus igapäevase tööga;
- kõik õpetajad peaksid saama kooli tööle asumisel tööohutuse ja -tervishoiu koolituse, mis peaks sisaldama ka õpilastele antavat riskiõpet;
- vanemõpetajad peaksid saama lisakoolituse, mis käsitleb tööohutuse ja -tervishoiu juhtimist ning riskiõppe integreerimist kooli igapäevaellu;
- muud õpetajad peaksid saama tööohutuse ja -tervishoiu ning riskiõppe erialase täiendkoolituse; lisaks sellele võiks kaaluda mõne töötaja määramist juhendajaks, kelle ülesanne on levitada teavet ja motiveerida teisi töötajaid;
- kehtestada tuleks erikoolituse saanud õpetajate miinimumarv;
- tuleks luua koolide ning tööohutuse ja -tervishoiu juhendajate võrgustik:
  - et aidata kolleegidel püsida teemaga kursis, mis on koolides sageli raske;
  - et jagada ja vahetada kogemusi;
- muu hulgas järgmiste sidusrühmade laiaulatuslik koostöö ja kaasamine:
  - haridusasutused, õppekavva koostavad asutused ja õpetajahariduse asutused;
  - teised organisatsioonid, mille tegevusala võib olla seotud riskiõppega (tervishoiukoolitajad, õnnetuste ennetamise ja liiklusohutuse asutused, spordiorganisatsioonid);
  - õpetajate kutseliidud ja ametiühingud;
- õpetajakoolituse sünergiate ja õppetööd võimalikult vähe häirivate koolitusviiside leidmine;
- koolidele tervisliku ja ohutu õppe- ja töökeskkonna loomiseks vajaliku toetuse, teabe ja vahendite pakkumine, et tööohutuse ja -tervishoiu teema oleks olulisel kohal nii õpetajate kui ka õpilaste jaoks.

- Kohalkäimise ja kaugõppe kombineerimine
- Tavapärase ja multimeediaal põhineva õppekeskkonna optimeerimine
- Autonoomse ja heteronoomse õppe kombineerimine
- Erialasel asjatundlikkusel põhineva pädevuse arendamine

Õppe-eesmärkide kehtestamine

Strateegia arutamisel teistega, näiteks haridusametnike või koolitajatega, peab välja tooma selged eesmärgid, millest koolitused lähtuvad. Näidete põhjal võivad kõigi alg- ja keskkoolide üldõpetajate koolituse eesmärgid keskenduda järgmisele:

- selliste teadmiste ja oskuste omandamine, mis võimaldab lõimida riskiõppe igapäevasesse õppetöösse;
- enda tööohutuse ja -tervishoiu, st koolikeskkonna tööohutuse ja -tervishoiu tagamiseks vajalike põhihoiakute ja -teadmiste omandamine;
- selliste teadmiste ja oskuste omandamine, millega saab anda positiivse panuse oma ja teiste tööohutuse ja -tervishoiu heaks koolis.

Asjakohased ja sobivad õppematerjalid

Eelmites EU-OSHA aruannetes tööohutuse ja -tervishoiu haridusse integreerimise kohta märgiti muu hulgas seda, et riskiõppe haridusse lülitamise strateegia toetamiseks tuleb koostada ja anda koolidele ning õpetajakoolitusasutustele vajalikud õppematerjalid. Sama kehtib ka õpetajate koolituse suhtes. Uuringud näitavad, et õpetajate koolitamise strateegia peaks hõlmama mitmesuguseid õpetajate koolitamise materjale ja lähenemisviise.

Õppematerjalid on muu hulgas järgmised:

- voldikud praktikantidele;
- voldikud uutele õpetajatele;
- teabematerjalid koolitajatele;
- õpetajate õppematerjalid, mille alusel saab pakkuda astmelist õpet;
- õppematerjalid õpetajatele, millega nad saavad pakkuda astmelist õpet ja koolitada teisi õpetajaid;
- õppematerjalid õpilastele klassitundides kasutamiseks.

Õppemethodika ja lähenemisviisid on muu hulgas järgmised:

- iseõppimisvahendid, eriti e-õpe ja/või interaktiivsed CD-ROMid;
- kombineeritud õpe ehk veebipõhise kaugõppe ja kontaktõppe ühendamine, nt õpikodades;
- aktiivõppemeetodid, kus õpetajad kasutavad oma teadmisi, mis on eriti oluline lähenemisviis, sest seda kasutatakse klassis õpilaste õpetamiseks;
- nagu mujalgi kutseõppes, tööohutuse ja -tervishoiu õpetamise seostamine õpetaja enda koolitusega, mille ta sai õpetajaks õppides;
- õpetajate koolitamise selge seostamine õppekava õpetamisega.

Muud koolitamisküsimused:

- õpetajate koolitusvajaduste arutamine klassitöömaterjalide katsetamisel;
- leida võimalusi korraldada ühiskoolitusi, mis hõlmaks näiteks terviseõpetust, liiklusõpetust, kehalist kasvatust ja riskiõpet;
- uurida, kuidas anda õpetajatele ülevaade põhiteabest võimalikult lühikese ajaga;

- koolituse sidumine karjääri arendamisega, näiteks akrediteerimise, tunnistuste, tööohutuse ja töötervishoiu juhtimise oskuste tunnustamise jne kaudu;
- riskide hindamise ning tööohutuse ja -tervishoiu juhtimise lisatoetuse andmine koolidele;
- projektide, koolituskavade ja metoodika hindamine.

- Iirimaa töötervishoiu ja tööohutuse amet (HSA) kasutab järgmisi lähenemisviise: e-õpe (üldine vanemõpetajatele ja õpetajatele, erialane tehnika- ning loodus- ja täppisteaduste õpetajatele), suvised veebipõhised kursused algkooliõpetajatele, klassitöömaterjalid õpetajatele, e-õpe õpilastele, üritused ja võistlused, koolide tööohutuse ja -tervishoiu juhtimise suunamine ning tugi.
- Taani algatused: koolide tööohutuse ja -tervishoiu saadikuteks määratud õpetajate võrgustik, eri haridustasemetel õpetajatele kohandatud kursused jt.
- Poolas kaasatakse õpetajad tööohutuse ja töötervishoiu teemalise üleriigilise kunstivõistluse kavandamisse, mis aitab arendada nende teadmisi.
- Soome eesmärk on, et igas koolis oleks kaks tervishoiukoolituse saanud õpetajat, kelle koolitus hõlmaks ka heaolu töökohal.
- Saksamaa projektides käsitletakse muu hulgas kaugnõustajate multimeediakoolitust ja partnerlussuhete loomist spordiorganisatsioonidega, et töötada välja suure riskiga spordialade treenerite koolitusprogramm.
- USAs kasutatakse õpilastele tööohutust ja -tervishoidu õpetavate õpetajate koolitamiseks kolmetunnilist õpikoda.

Lisateave

Aruanne on avaldatud EU-OSHA veebilehel:

http://osha.europa.eu/en/publications/reports/teacherstraining-risk-education_TE3111358ENN/view

24 keeles teabeleht on aadressil

<http://osha.europa.eu/en/publications/factsheets>

EU-OSHA veebilehed tööohutuse ja töötervishoiu haridusse süvalaendamise teemal: <http://osha.europa.eu/en/topics/osheducation>

Euroopa Tööohutuse ja Töötervishoiu Agentuur

Gran Vía, 33, 48009 Bilbao, HISPAANIA

Tel +34 944794360, faks +34 944794383

E-post: information@osha.europa.eu

© Euroopa Tööohutuse ja Töötervishoiu Agentuur. Reprodutseerimine on lubatud allikale viitamisel. *Printed in Belgium, 2012*